

mortalitas interveniendo perducatur. Quem neque non fieri mortalem oportebat, neque permanere mortalem. Mortalis quippe factus est, non infirmata Verbi divinitate, sed carnis infirmitate suscepta: non autem permansit in ipsa carne mortalis, quam resuscitavit a mortuis: quoniam ipse fructus est mediationis ejus, ut nec ipsi, propter quos liberandos mediator effectus est, in perpetua vel carnis morte remanerent. Proinde mediatorem inter nos et Deum, et mortalitatem habere oportuit transeuntem, et beatitudinem permanentem: ut per id, quod transit, congrueret morituris; et ad id, quod permanet, transferret ex mortuis. Boni igitur Angeli inter miseros mortales et beatos immortales medii esse non possunt; quia ipsi quoque et beati et immortales sunt: possunt autem medii esse angeli mali; quia immortales sunt cum illis, miseri cum istis. His contrarius est Mediator bonus, qui adversus eorum immortalitatem et miseriam, et mortalis esse ad tempus voluit, et beatus in æternitate persistere potuit: ac sic eos et immortales superbos, et miseros noxios, ne immortalitatis jactantia seducerent ad miseriam, et suæ mortis humilitate et suæ beatitudinis benignitate destruxit in eis, quorum corda per suam fidem mundans, ab illorum immunissima dominatione liberavit.

II. Homo itaque mortalis et miser longe sejunctus ab immortalibus et beatis, quid eligat medium, per quod immortalitati et beatitudini copuletur? Quod possit delectare in dæmonum immortalitate, miserum est: quod possit offendere in Christi mortalitate, jam non est. Ibi ergo cavenda est miseria sempiterna: hic mors timenda non est, quæ esse non potuit sempiterna, et beatitudo amanda est sempiterna. Ad hoc quippe se interponit medius immortalis et miser, ut ad immortalitatem beatam transire non sinat, quoniam persistit quod impedit, id

est, ipsa miseria: ad hoc autem se interposuit mortalis et beatus, ut mortalitate transacta, et ex mortuis faceret immortales, quod in se resurgendo monstravit, et ex miseris beatos, unde nunquam ipse discessit. Alius est ergo medius malus, qui separat amicos; alius bonus, qui reconciliat inimicos. Et ideo multi sunt medii separatores, quia multitudo quæ beata est, unius Dei participatione fit beata; cujus participationis privatione misera multitudo malorum angelorum, quæ se opponit potius ad impedimentum, quam interponit ad beatitudinis adiutorium, etiam ipsa multitudine obstreperit quodam modo, ne possit ad illud unum beatificum bonum perveniri, ad quod ut perduceremur, non multis, sed uno mediatore opus erat; et hoc ipso eo, cujus participatione simus beati, hoc est, Verbo Dei non facto, per quod facta sunt omnia. Nec tamen ob hoc mediator est, quia Verbum: maxime quippe immortale et maxime beatum Verbum longe est a mortalibus miseris; sed mediator per quod homo: eo ipso ostendens utique ad illud non solum beatum, verumetiam beatificum bonum non oportere quæri alios mediatores, per quos arbitremur nobis perventionis gradus esse molliendos; quia beatus et beatificus Deus factus particeps humanitatis nostræ compendium præbuit participandæ divinitatis suæ. Neque enim nos a mortalitate et miseria liberans ad Angelos immortales beatosque ita perducit, ut eorum participatione etiam nos immortales et beati simus; sed ad illam Trinitatem cujus et Angeli participatione beati sunt. Ideo quando in forma servi¹, ut mediator esset, infra Angelos esse voluit², in forma Dei super Angelos mansit: idem in inferioribus via vitæ, qui in superioribus vita.

¹ Philip. II, 7. — ² Psal. VIII, 6, et Heb. II, 7.

CAPUT XVI.

An rationabiliter Platonici definierint deos cœlestes declinantes terrena contagia, hominibus non misceri, quibus ad amicitiam deorum dæmones suffragentur.

I. Non enim verum est, quod idem Platonicus ait dixisse Platonem; « Nullus deus miscetur homini¹. » Et hoc præcipuum eorum sublimitatis ait esse specimen, quod nulla attrectatione hominum contaminantur. Ergo dæmones contaminari fatetur: et ideo eos, a quibus contaminantur, mundare non possunt, omnesque immundi pariter fiunt, et dæmones contrectatione hominum, et homines cultu dæmonum. Aut si et contrectari miscerique hominibus, nec tamen contaminari, dæmones possunt, diis profecto meliores sunt: quia illi si miscerentur, contaminarentur. Nam hoc deorum dicitur esse præcipuum, ut eos sublimiter separatos humana contrectatio contaminare non possit. Deum quidem summum omnium creatorem, quem nos verum Deum dicimus, sic a Platone prædicari asseverat, quod « Ipse sit solus qui non possit penuria sermonis humani quavis oratione vel modice comprehendi; vix autem sapientibus viris, cum se vigore animi, quantum liquit, a corpore removerint, intellectum hujus Dei, et id quoque interdum velut in altissimis tenebris rapidissimo coruscamine lumen candidum intermicare². » Si ergo supra omnia vere summus Deus intelligibili quadam præsentia, etsi interdum, etsi tanquam rapidissimo corus-

¹ Apuleius in lib. de Deo Socratis. — ² Ibid.

camine lumen candidum intermicans, adest tamen sapientium mentibus, cum se quantum licuit, a corpore removerint, nec ab eis contaminari potest; quid est quod isti dii propterea constituuntur longe in sublimi loco, ne contrectatione contaminentur humana? Quasi vero aliud corpora illa ætheria quam videre sufficiat, quorum luce terra, quantum sufficit, illustratur. Porro si non contaminantur sidera, cum videntur, quos deos omnes visibiles dicit: nec dæmones hominum contaminantur aspectu, quamvis de proximo videantur. An forte vocibus humanis contaminarentur, qui acie non contaminantur oculorum; et ideo dæmones medios habent, per quos eis voces hominum nuntientur, a quibus longe absunt, ut incontaminatissimi perseverent? Quid jam de cæteris sensibus dicam? Non enim olfaciendo contaminari vel dii possent, si adessent, vel cum adsunt dæmones, possunt vivorum corporum vaporibus humanorum, si tantis sacrificiorum cadaverinis non contaminantur nidoribus. In gustandi autem sensum nulla necessitate reficiendæ mortalitatis urgentur, ut fame adacti cibos ab hominibus quærant. Tactus vero in potestate est. Nam licet ab eo potissimum sensu contrectatio dicta videatur; hactenus tamen, si vellent, miscerentur hominibus, ut viderent et viderentur, audirent et audirentur. Tangendi autem quæ necessitas? Nam neque homines id concupiscere auderent, cum deorum vel dæmonum bonorum conspectu vel colloquio fruerentur. Et si in tantum curiositas progrediretur, ut vellent; quonam pacto quispiam posset invitum tangere Deum, vel dæmonem, qui nisi captum non potest passerem?

II. Videndo igitur visibusque se præbendo et loquendo et audiendo, dii corporaliter misceri hominibus possent. Hoc autem modo dæmones si miscerentur, ut dixi, et non contaminantur, dii autem contaminarentur, si misceren-

tur; incontaminabiles dicunt dæmones, et contaminabiles deos. Si autem contaminantur et dæmones, quid conferunt hominibus ad vitam post mortem beatam, quos contaminati mundare non possunt, ut eos mundos diis incontaminatis possint adjungere, inter quos et illos medii constituti sunt? Aut si hoc eis beneficii non conferunt, quid prodest hominibus dæmonum amica mediatio? An ut post mortem non ad deos homines per dæmones transeant, sed simul vivant utrique contaminati, ac per hoc neutri beati? Nisi forte quis dicat more spongiarum vel hujuscemodi rerum mundare dæmones amicos suos, ut tanto ipsi sordidiores fiant, quanto fiunt homines eis velut tergentibus mundiores. Quod si ita est, contaminatioribus dii miscentur dæmonibus, qui ne contaminarentur, hominum propinquitatem contrectationemque vitarunt. An forte dii possunt ab hominibus contaminatos mundare dæmones, nec ab eis contaminari, et eo modo non possent et homines? Quis talia sentiat, nisi quem fallacissimi dæmones deceperunt? Quid, quod si videri et videre conminat, videntur ab hominibus dii, quos visibiles dicit, clarissima mundi lumina et cætera sidera, tutioresque sunt dæmones ab ista hominum contaminatione, qui non possunt videri, nisi velint? Aut si non videri, sed videre contaminat, negent ab istis clarissimis mundi luminibus, quos deos opinantur, videri homines, cum radios suos terras usque pertendant. Qui tamen eorum radii per quæque immunda diffusi non contaminantur: et dii contaminarentur, si hominibus miscerentur, etiamsi esset necessarius in subveniendo contactus. Nam radiis solis et lunæ terra contingitur, nec istam contaminat lucem.

CAPUT XVII.

Ad consequendam vitam beatam, quæ in participatione est summi boni, non tali mediatore indigere hominem qualis est dæmon, sed tali qualis unus est Christus.

MIROR autem plurimum tam doctos homines, qui cuncta corporea et sensibilia, præ incorporalibus et intelligibilibus, postponenda judicaverunt, cum agitur de beata vita, corporalium contrectationum facere mentionem. Ubi est illud Plotini, ubi ait: « Fugiendum est igitur ad charissimam patriam, et ibi pater, et ibi omnia? » Quæ igitur classis, inquit, aut fuga? Similem deo fieri. Si ergo deo quanto similior, tanto fit quisque propinquior; nulla est ab illo alia longinquitas quam ejus dissimilitudo. Incorporali vero illi æterno et incommutabili tanto est anima hominis dissimilior, quanto rerum temporalium mutabiliumque cupidior. Hoc ut sanetur, quoniam immortalis puritati, quæ in summo est, ea quæ in imo sunt mortalia, et immunda convenire non possunt, opus est quidem mediatore; non tamen tali qui corpus quidem habeat immortale propinquum summis, animum autem morbidum similem infimis; quo morbo nobis invidet potius ne sanemur, quam adjuvet ut sanemur: sed tali qui nobis infimis ex corporis mortalitate coaptatus, immortalis spiritus justitia, per quam non locorum distantia, sed similitudinis excellentia mansit in summis, mundandis liberandisque nobis vere divinum præbeat adjutorium. Qui profecto incontaminabilis Deus absit ut contaminationem timeret ex

homine quo indutus est, aut ex hominibus inter quos in homine conversatus est. Non enim parva sunt hæc interim duo, quæ salubriter sua incarnatione monstravit, nec carne posse contaminari veram divinitatem, nec ideo putandos dæmones nobis esse meliores, quia non habent carnem. Hic est, sicut eum prædicat sacra Scriptura, « Me- » diator Dei et hominum homo Christus Jesus¹, » de cuius et divinitate qua Patri est semper æqualis, et humanitate qua nobis factus est similis, non hic locus est ut competenter pro nostra facultate dicamus.

~~~~~

CAPUT XVIII.

Quod fallacia dæmonum, dum sua intercessione viam spondet ad Deum, hoc annitatur, ut homines a via veritatis avertat.

FALSI autem illi, fallacesque mediatores dæmones, qui cum per spiritus immunditiam miseri ac maligni multis effectibus clareant, per corporalium tamen locorum intervalla et per æriorum corporum levitatem a propectu animorum nos avocare atque avertere moluntur, non viam præbent ad Deum; sed, ne via teneatur, impediunt. Quandoquidem et in ipsa via corporali, quæ falsissima est et plenissima erroris, qua non iter agit iustitia; quoniam non per corporalem altitudinem, sed per spiritalem, hoc est, incorporalem similitudinem ad Deum debemus ascendere; in ipsa tamen corporali via, quam dæmonum amici per elementorum gradus ordinant, inter ætherios deos et terrenos homines æriis dæmonibus

¹ Tim. II, 5.

mediis constitutis, hoc deos opinantur habere præcipuum, ut propter hoc intervallum locorum contrectatione non contaminentur humana. Ita dæmones contaminari potius ab hominibus, quam homines mundari a dæmonibus credunt, et deos ipsos contaminari potuisse, nisi loci altitudine munirentur. Quis tamen infelix est, ut ista via mundari se existimet, ubi homines contaminantes, dæmones contaminati, dii contaminabiles prædicantur; et non potius eligat viam, ubi contaminantes magis dæmones evitentur, et ab incontaminabili Deo ad ineundam societatem incontaminatorum Angelorum homines a contaminatione mudentur?

~~~~~

CAPUT XIX.

Quod appellatio dæmonum jam nec apud cultores eorum assumatur in significationem alicujus boni.

SED ne de verbis etiam nos certare videamur, quoniam nonnulli istorum, ut ita dixerim, dæmonicolarum, in quibus et Labeo est, eosdem perhibent ab aliis angelos dici, quos ipsi dæmones nuncupant, jam mihi de bonis Angelis aliquid video disserendum, quos isti esse non negant, sed eos bonos dæmones vocare quam angelos malunt. Nos autem, sicut Scriptura loquitur, secundum quam Christiani sumus, Angelos quidem partim bonos, partim malos, nunquam vero bonos dæmones legimus: sed ubicumque illarum Litterarum hoc nomen positum reperitur, sive dæmones, sive dæmonia dicantur, non nisi maligni significantur spiritus. Et hanc loquendi consuetudinem in tantum populi usquequaque secuti sunt,

ut eorum etiam, qui pagani appellantur, et deos multos ac dæmones colendos esse contendunt, nullus fere sit tam litteratus et doctus, qui audeat in laude vel servo suo dicere: « Dæmonem habes: » sed cuilibet hoc dicere voluerit, non se aliter accipi, quam maledicere voluisse, dubitare non possit. Quæ igitur nos causa compellit, ut post offensionem aurium tam multarum, ut jam pene sint omnium, quæ hoc verbum non nisi in malam partem audire consueverunt, quod diximus cogamur exponere, cum possimus Angelorum nomine adhibito, eandem offensionem, quæ nomine dæmonum fieri poterat, evitare?

~~~~~

CAPUT XX.

De qualitate scientiæ, quæ dæmones superbos facit.

QUANQUAM etiam ipsa origo hujus nominis, si divinos intueamur libros, aliquid affert cognitione dignissimum. *Δαιμονες*; enim dicuntur, quoniam vocabulum græcum est, ob scientiam nominati. Apostolus autem Spiritu sancto locutus ait: « Scientia inflat, charitas vero ædificat¹. » Quod recte aliter non intelligitur, nisi scientiam tunc prodesse, cum charitas inest; sine hac autem inflare, id est, in superbiam inanissimæ quasi ventositatis extollere. Est ergo in dæmonibus scientia sine charitate, et ideo tam inflati, id est, tam superbi sunt, ut honores divinos et religionis servitutum, quam vero Deo deberi sciunt, sibi sategerint exhiberi, et quantum possunt, et apud quos possunt, adhuc agunt. Contra superbiam porro dæmonum, qua

¹ 1. Cor VIII, 1.

pro meritis possidebatur genus humanum, Dei humilitas quæ in forma servi apparuit, quantam virtutem habeat, animæ hominum nesciunt immunditia elationis inflatæ, dæmonibus similes superbia, non scientia.

~~~~~

CAPUT XXI.

Ad quem modum Dominus voluerit dæmonibus innotescere.

Ipsi autem dæmones etiam hoc ita sciunt, ut eidem Domino infirmitate carnis induto dixerint: « Quid nobis et » tibi, Jesu Nazarene? Venisti ante tempus perdere nos¹. » Clarum est in his verbis, quod in eis et tanta scientia erat, et charitas non erat. Pœnam quippe suam formidabant ab illo, non in illo justitiam diligebant. Tantum vero eis innotuit, quantum voluit: tantum autem voluit, quantum oportuit. Sed innotuit, non sicut Angelis sanctis, qui ejus secundum id quod Dei Verbum est, participata æternitate perfruuntur; sed sicut eis terrendis innotescendum fuit, ex quorum tyrannica quodam modo potestate fuerat liberaturus prædestinatos in suum regnum et gloriam semper veracem et veraciter sempiternam. Innotuit ergo dæmonibus, non per id quod est vita æterna, et lumen incommutabile quod illuminat pios, cui videndo per fidem, quæ in illo est, corda mundantur; sed per quædam temporalia suæ virtutis effecta et occultissimæ signa præsentia, quæ angelicis sensibus etiam malignorum spirituum potius quam infirmitati hominum possent esse conspicua. Denique quando ea pau-

¹ Matth. VIII, 29. et Marc 1, 24.

lulum suppressenda iudicavit, et aliquanto altius latuit, dubitavit de illo dæmonum princeps, eumque tentavit, an Christus esset explorans, quantum se tentari ipse permisit, ut hominem quem gerebat, ad nostræ imitationis temperaret exemplum. Post illam vero tentationem, cum Angeli, sicut scriptum est, ministrarent ei, boni utique et sancti, ac per hoc spiritibus immundis metuendi et tremendi, magis magisque innotescebat dæmonibus quantus esset, ut ei iubenti, quamvis in illo contemptibilis videretur carnis infirmitas, resistere nullus auderet.

~~~~~

CAPUT XXII.

Quid intersit inter scientiam sanctorum Angelorum, et scientiam dæmonum.

His igitur Angelis bonis omnis corporalium temporaliumque rerum scientia, qua inflantur dæmones, vilis est: non quod earum ignari sint, sed quod illis Dei, qua sanctificantur, charitas chara est, præ cuius non tantum incorporali, verumetiam incommutabili et ineffabili pulchritudine, cuius sancto amore inardescunt, omnia quæ infra sunt, et quod illud est non sunt, seque ipsos inter illa contemnunt, ut ex toto quod boni sunt, eo bono ex quo boni sunt, perfruantur. Et ideo certius etiam temporalia et mutabilia ista noverunt; quia eorum principales causas in Verbo Dei conspiciunt, per quod factus est mundus: quibus causis quædam probantur, quædam reprobantur, cuncta ordinantur. Dæmones autem non æternas temporum causas et quodam modo cardinales in

¹ Matth. iv, 1.

Dei sapientia contemplantur; sed quorundam signorum nobis occultorum majore experientia multo plura quam homines futura prospiciunt. Dispositiones quoque suas aliquando prænuntiant. Denique sæpe isti, nunquam illi omnino falluntur. Aliud est enim temporalibus temporalia et mutabilibus mutabilia conjectare, eisque temporalem et mutabilem modum suæ voluntatis facultatis inserere, quod dæmonibus certa ratione permissum est: aliud autem in æternis atque incommutabilibus Dei legibus, quæ in ejus sapientia vivunt, mutationes temporum prævidere, Deique voluntatem, quæ tam certissima quam potentissima est omnium, Spiritus ejus participatione cognoscere; quod sanctis Angelis recta discretione donatum est. Itaque non solum æterni, verumetiam beati sunt. Bonum autem quo beati sunt, Deus illis est, a quo creati sunt. Illius quippe indeclinabiliter participatione et contemplatione perfruantur.

~~~~~

CAPUT XXIII.

Nomen deorum falso ascribi diis gentium, quod tamen et Angelis sanctis et hominibus justis ex divinarum Scripturarum auctoritate commune est.

I. Hos si Platonici malunt deos, quam dæmones dicere, eisque annumerare, quos a summo Deo conditos deos scribit eorum auctor et magister Plato; dicant quod volunt: non enim cum eis de verborum controversia laborandum est. Si enim sic immortales, ut tamen a summo Deo factos, etsi non per se ipsos, sed ei, a quo facti sunt, adhaerendo, beatos esse dicunt; hoc dicunt quod dicimus,

quolibet eos nomine appellent. Hanc autem Platonicorum esse sententiam, sive omnium, sive meliorum, in eorum litteris inveniri potest. Nam et de ipso nomine, quo hujusmodi immortalem beatamque creaturam deos appellant; ideo inter nos et ipsos pene nulla dissensio est, quia et in nostris sacris Litteris legitur, «Deus deorum Dominus» locutus est¹. » Et alibi, «Confitemini Deo deorum². » Et alibi, «Rex magnus super omnes deos³. » Illud autem ubi scriptum est: «Terribilis est super omnes deos⁴: » cur dictum sit, deinceps ostenditur. Sequitur enim, «Quoniam omnes dii gentium dæmonia, Dominus autem «caelos fecit⁵. » Super omnes» ergo deos dixit, sed «gentium, id est, quos gentes pro diis habent, quæ sunt dæmonia:» ideo «terribilis» sub quo terrore Domino dicebant, «Venisti perdere nos?» Illud vero ubi dicitur, «Deus deorum,» non potest intelligi Deus dæmoniorum: et «Rex magnus super omnes deos,» absit ut dicatur Rex magnus super omnia dæmonia. » Sed homines quoque in populo Dei, eadem Scriptura deos appellat. «Ego, inquit, » dixi: Dii, estis, et filii Excelsi omnes. » Potest itaque intelligi horum deorum Deus, qui dictus est «Deus deorum: et super hos deos Rex magnus, qui dictus est «Rex magnus, super omnes deos.»

II. Verumtamen cum a nobis quæritur, si homines dicti sunt dii, quod in populo Dei sunt, quem per Angelos vel per homines alloquitur Deus; quanto magis immortales eo nomine digni sunt, qui ea fruuntur beatitudine, ad quam deum colendo cupiunt homines pervenire? Quid respondebimus, nisi non frustra in Scripturis sanctis expressius homines nuncupatos deos, quam illos immortales et beatos, quibus nos æquales futuros in re-

¹ Psal. XLIX, 1. — ² Id. XCIV, 2. — ³ Ibid. XCIV, 3. — ⁴ Ibid. CXV, 4. — ⁵ Ibid. V. — ⁶ Marci I, 24. — ⁷ Psal. LXXXI, 6.

surrectione promittitur, ne scilicet propter illorum excellentiam aliquem eorum nobis constituere deum infidelis auderet infirmitas? Quod in homine facile est evitare. Et evidentius dici debuerunt homines dii in populo Dei, ut certi ac fidentes fierent, esse eum Deum suum, qui dictus est «Deus deorum»: quia etsi appellentur dii immortales illi et beati, qui in cœlis sunt; non tamen dicti sunt dii deorum, id est, dii hominum in populo Dei constitutorum, quibusest dictum: «Ego dixi; Dii estis, et » filii Excelsi omnes¹. » Hinc est quod ait Apostolus: «Etsi » sunt qui dicuntur dii, sive in cœlo, sive in terra; sicuti » sunt dii multi, et domini multi: nobis tamen unus Deus » Pater, ex quo omnia, et nos in ipso, et unus Dominus » Jesus Christus, per quem omnia, et nos per ipsum². »

III. Non multum ergo de nomine disceptandum est, cum res ipsa ita clareat, ut a scrupulo dubitationis aliena sit. Illud vero quod nos ex eorum immortalium beatorum numero missos Angelos esse dicimus, qui Dei voluntatem hominibus annuntiarent, illis autem non placet, quia hoc ministerium non per illos, quos deos appellant, id est, immortales et beatos, sed per dæmones fieri credunt, quos immortales tantum, non etiam beatos audent dicere; aut certe ita immortales ac beatos, ut tamen dæmones bonos, non deos sublimiter collocatos et ab humana contrectatione semotos; quamvis nominis controversia videatur, tamen ita defestabile est nomen dæmonum, ut hoc modis omnibus a sanctis Angelis nos removere debeamus. Nunc ergo ita liber iste claudatur, ut sciamus immortales ac beatos, quodlibet vocentur, qui tamen facti et creati sunt, medios non esse ad immortalē beatitudinem perducendis mortalibus miseris, a quibus utraque differentia separantur. Qui autem medii sunt communem

¹ Psal. LXXXI, 6. — ² I. Cor. VIII, 5, 6.

habendo immortalitatem cum superioribus, miseriam cum inferioribus, quoniam merito malitiæ sunt miseri, beatitudinem, quam non habent, invidere nobis possunt potius quam præbere. Unde nihil habent amici dæmonum quod nobis dignum afferant, cur eos tanquam adjuutores colere debeamus, quos potius ut deceptores evitare debemus. Quos autem bonos, et ideo non solum immortales, verum etiam beatos deorum nomine sacris et sacrificiis propter vitam beatam post mortem adipiscendam colendos putant, qualescumque illi sint, et quolibet vocabulo digni sint, non eos velle per tale religionis obsequium nisi unum Deum coli, a quo creati et cujus participatione beati sunt, adjuvante ipso, in sequenti libro diligentius disseremus.

LIBER X.

IN QUO DOCET AUGUSTINUS DIVINUM HONOREM, QUI LATRIÆ CULTUS DICITUR ET SACRIFICIIS ACITUR, NOLLE ANGELOS BONOS EXHIBERI NISI UNI DEO, CUI ET IPSI SERVIUNT. DE PRINCIPIO SUBINDE AC VIA PURGANDE AC LIBERANDE ANIMÆ DISPUTAT CONTRA PORPHYRIUM.

CAPUT I.

Veram beatitudinem sive Angelis, sive hominibus, per unum Deum tribui, etiam Platonicos definisse: sed utrum hi, quos ob hoc ipsum colendos putant, uni tantum Deo, an etiam sibi sacrificari velint, esse quærendum.

OMNIUM certa sententia est¹, qui ratione quoquo modo uti possunt, beatos esse omnes homines velle. Qui autem sint, vel unde fiant, dum mortalium quærit infirmitas, multæ magnæque controversiæ concitatae sunt; in quibus philosophi sua studia et otia contriverunt; quas in medium adducere atque discutere, et longum est, et non necessarium. Si enim recolit qui hæc legit, quid in libro egerimus octavo in eligendis philosophis, cum quibus hæc de beata vita, quæ post mortem futura est, quæstio tractaretur; utrum ad eam uni Deo vero, qui etiam est deorum effector, an plurimis diis religione sacrisque serviendo,

¹ Vide D. Guillon. tom. xxi, p. 246 251.